

NIEUWSBRIEF AWN ZEELAND/WEST-BRABANT, 03/21

INHOUD

1. Welkomstwoord
2. Nationale Archeologiedagen 18, 19 en 20 juni 3.
3. Verlenging Vikingen-tentoonstelling Terra Maris 4.
4. Secretaris gezocht voor AWN Zeeland/West-Brabant! 5.
5. Digitale ZAAD-dag 19 maart 6.
6. Afscheid provinciaal archeoloog Robert van Dierendonck 7.
7. Archeologisch onderzoek Bruinisse 8.
8. Archeologisch onderzoek Aardenburg 9.
9. Archeologie West-Brabant 10.
10. Oproep LWAOW: Landelijke Werkgroep Archeologie Onder Water zoekt vrijwilligers
11. Overhandiging rapport archeologisch onderzoek spoorwegviaduct in Goes 12.
12. Reportages bij Omroep Zeeland over archeologie gemist? Een overzicht

1. Welkomstwoord

Met deze nieuwsbrief, die eens in de twee maanden verschijnt, hopen we het archeologische vuurtje bij iedereen toch een beetje brandende houden tot we elkaar weer echt kunnen ontmoeten. Maar ook mét ontmoetingen straks is het altijd handig om de nieuwsbrief even in te kijken. We zetten onder meer het archeologische nieuws (in de media) voor u op een rij, doen verslag van evenementen en houden komende bijeenkomsten voor u in de gaten. Heeft u iets te melden dat volgens u in de nieuwsbrief kan, of zelfs moet? Laat het ns svp even weten op het mailadres nieuwsbrief@awnzeeland.nl.

Veel leesplezier bij alweer deze derde nieuwsbrief van dit jaar!

Hans de Vos en Ariane Lafort

2. Nationale Archeologiedagen 18, 19 en 20 juni 2021

Ook in Zeeland worden waar mogelijk activiteiten voorbereid voor de Nationale Archeologiedagen op 18, 19 en 20 juni. In ieder geval zal het Zeeuwse archeologisch depot aan de Looierssingel te Middelburg zijn poorten voor het publiek openen, maar de activiteiten beperken zich niet tot de gemeente Middelburg alleen. Voor alle vrijwilligers in de archeologie bieden deze dagen een mooie kans om ook de lokale archeologie voor het voetlicht te brengen. Onder deze corona-omstandigheden zijn er nog steeds geen echte bijeenkomsten mogelijk, wat activiteiten bemoeilijkt. De AWN-afdeling Zeeland/West-Brabant beraadt zich nog wat er eventueel toch mogelijk is. We houden u op de hoogte.

3. Vikingen-tentoonstelling Terra Maris verlengd tot maart 2022

Omdat door corona-omstandigheden wellicht niet iedereen in de gelegenheid is geweest om de tentoonstelling 'Vikingen op Walcheren? Vondsten, verhalen feiten en fabels' verlengd tot volgend jaar. Kijk even wanneer u weer in de gelegenheid bent het museum van Terra Maris

te bezoeken. Hier de reportage die Omroep Zeeland maakte over de tentoonstelling: <https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/123208/Verdronken-dorp-Walichrum-evenknie-van-Dorestad>

4. Dringende oproep: Secretaris gezocht voor AWN Zeeland/West-Brabant

Na het overlijden van alleskunner en duizendpoot Dicky de Koning, was Aagje Feldbrugge verantwoordelijk voor het secretariaat van onze afdeling. Maar ze kan dat niet langer combineren met haar drukke werkzaamheden voor het Koninklijk Zeeuws Genootschap, waarvoor zij de collectie beheert. Daarom doen we een oproep: wie wil ons als secretaris versterken? Wie vindt het leuk om zich in een enthousiast team en met een groeiend aantal leden (!) hard te maken voor de archeologie in Zeeland en West-Brabant? Misschien heeft u daar zelf geen tijd of gelegenheid voor, maar is er iemand in uw directe omgeving die ons wil helpen met het secretariële werk. We nodigen dus ook niet-leden uit om te reageren. Stuur uw reactie svp naar secretariaat@awnzeeland.nl.

5. Digitale ZAAD-dag 19 maart 2021

Het was een unicum, deze uitgestelde ZAAD-dag. Niet in het gebouw van Erfgoed Zeeland met een gezellige lunch erbij en iedereen weer kunnen spreken, maar digitaal en dus iedereen thuis. Niets aan te doen; coronamaatregelen dwongen ons hiertoe. Toch fijn om op deze manier weer contact te hebben met elkaar. De ZAAD van 19 maart kunt u nog steeds bekijken via www.erfgoedzeeland.nl/zaad-2021-lezingen.

6. Afscheid provinciaal archeoloog Robert van Dierendonck

Sinds 11 april jl. is voormalig provinciaal archeoloog Robert van Dierendonck met pensioen. Dit betekent echter niet dat hij de Zeeuwse archeologie de rug toekeert, want sinds kort staat hij ingeschreven als vrijwilliger bij Erfgoed Zeeland in Middelburg. Ook in zijn eigen woonplaats, Serooskerke op Walcheren, zal hij zijn grote hobby kunnen blijven uitoefenen, want ter plaatse worden regelmatig oude cultuursporen aangetroffen uit de Middeleeuwen, de Romeinse tijd, en zelfs uit de IJzertijd. Roberts belangstelling voor het vakgebied van de archeologie werd gewekt in de bibliotheek van zijn geboorteplaats Oostburg door de boekenreeks 'Uit de leerschool van de spade' van H.M.R. Leopold, die hij las toen hij daar op wonderlijke wijze op het gymnasium was terecht gekomen. Nadat hem was verteld dat er in de archeologie geen droog brood te was, ging hij in Nijmegen klassieke taal- en letterkunde studeren. Zijn studie rondde hij echter af aan de universiteit van Amsterdam met een titel in de culturele prehistorie. Na een aantal jaren te hebben lesgegeven, wilde hij zich toch liever professionaliseren in de archeologie, en greep hij in 1998 zijn kans om provinciaal archeoloog in Zeeland te worden. In deze functie kreeg hij bij ons grote bekendheid, niet in de laatste plaats door zijn aanmoediging en facilitering van vrijwilligers en door zijn jaarlijkse inzet voor de ZAAD.

In de PZC stond onlangs een mooi portret van Robert: <https://www.pzc.nl/zeeuws-nieuws/robert-zit-al-een-leven-lang-met-de-neus-in-de-bodem~acc52b13/>

7. Archeologisch onderzoek Bruinisse

Onder de straten rondom het huidige Kerkplein in Bruinisse worden, in het kader van de voortgaande herinrichting van het dorpscentrum, nog steeds veel begravingsresten uit de zestiende t/m de achttiende eeuw aangetroffen (zie ook de Nieuwsbrief van oktober 2019). Bureau Artefact onderzoekt vooral de kindergraven, waarbij opvalt dat er behoorlijk veel graven zijn voor vroeg en doodgeboren kindjes. Aparte graven voor dergelijke kindjes worden niet vaak gevonden, men probeert daarom via de archieven te ontdekken waarom dit in Bruinisse wel het geval is.

8. Archeologisch onderzoek Aardenburg

Op adres Marktstraat 1 te Aardenburg wordt momenteel gebouwd aan het Cultuurforum, een groot gebouw dat onder andere het vernieuwde archeologisch museum gaat huisvesten, alsmede een nieuw toeristisch informatiepunt. Het gebouw komt in verbinding te staan met de oude, middeleeuwse Sint-Baafskerk, en zal naar verwachting worden geopend in december 2021.

In de gemeente Sluis wordt momenteel gesproken over een extra uitgave van ruim anderhalve ton om reeds eerder in Aardenburg uitgevoerd archeologisch onderzoek alsnog op tijd te kunnen afronden (zie hiervoor ook de Nieuwsbrief van juli 2020). In zekere zin heeft de gemeente pech dat er binnen haar grondgebied in de oude steden Sluis, Sint Anna ter Muiden, Aardenburg en Oostburg enorm veel archeologische sporen in de grond aanwezig zijn, van het Mesolithicum zo'n 12.500 jaar geleden tot en met de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648). Wetenschappelijk onderzoek van die sporen kan ons echter veel leren over de cultuur en geschiedenis van het oude Zeeuws-Vlaamse land, en dergelijke kennis is uiterst waardevol. Bovendien kunnen bedrijven die hun archeologisch onderzoek niet tijdig kunnen afronden worden beboet of zelfs hun vergunning tot het doen van opgravingen verliezen.

9. Archeologie West-Brabant

In de driehoek tussen Dreef, Haagweg en Esserstraat te Princenhage werden in februari van dit jaar grondsporen gevonden van het legerkamp Hage, dat in 1637 onder leiding van de prins van Oranje de stad Breda belegerde. Het onderzoek werd uitgevoerd in het kader van de ontwikkeling van een nieuw woonwijkje op de plaats van een vroegere smederij uit de twintigste eeuw.

De stadsarcheoloog van Bergen op Zoom, Marco Vermunt, deelt zijn werkruimte en het Bergs archeologisch depot met stichting In den Scherminckel in een gemeentelijk pand dat door de eigenaar te koop wordt gezet. Voor het archeologisch depot zoekt men naar vervangende ruimte, maar dit geldt helaas niet voor de stichting, die zonder onderkomen dreigt te vallen. Juist dit jaar viert deze stichting haar vijftigjarig bestaan, en het zou mooi zijn als er dan werkelijk een feest kan worden gevierd. Intussen is er wel een fors artikel over Bergen op Zoom verschenen in het tweemaandelijks tijdschrift Archeologie Magazine, en wordt in het kader van de Nationale Archeologiedagen op 18, 19 en 20 juni aanstaande een digitale wandeling door de stad voorbereid.

10. Oproep LWAOW: Landelijke Werkgroep Archeologie Onder Water zoekt vrijwilligers

Om het maritieme verleden van Nederland boven water te halen, nodigt de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) vrijwilligers en studenten nogmaals uit om regionaal onderzoek te doen. Het project '13 Provinciën 2021' heeft als doel de verscheidenheid aan verhalen van de twaalf provinciën van Nederland en de Noordzee in kaart te brengen. Vrijwilligers en studenten hebben vaak veel lokale maritieme kennis en kunnen dus het beste ook zelf deze lokale verhalen vertellen.

Voor het project '13 Provinciën' wordt onder meer de positie van vier schepen binnen de turfhandel op de Zuiderzee in archieven onderzocht, wordt een bureauonderzoek en duiksurvey uitgevoerd naar het schiereiland Marken in het Markermeer en wordt geprobeerd de drie verloren schepen van de vissersvloot van Paesens-Moddergat in het oostelijke deel van de Waddenzee terug te vinden. Dit zijn mooie voorbeelden van de vele verhalen met een maritieme connectie die Nederland rijk is.

Na een succesvolle eerste editie in 2020, nodigt de RCE vrijwilligers en studenten uit om deel te nemen aan de tweede editie van het '13 Provinciën' project in 2021. De RCE is op zoek naar regio-specifieke maritieme onderwerpen om de verscheidenheid aan maritieme verhalen per provincie verder in kaart te brengen. Voor het onderzoek stelt de RCE een bijdrage en tevens ondersteuning voor de rapportage ter beschikking.

Ben je vrijwilliger of student en ben je geïnteresseerd? Vraag dan het format aan voor het in te vullen onderzoeksvoorstel. Je doet dit door een e-mail te sturen naar Liselore Muis, Programma Maritiem Erfgoed Nederland, via: l.muis@cultureelerfgoed.nl. "Laat het 13 Provinciën-project niet verwateren" Activiteiten van de LWAOW worden ondersteund door: Stichting ter Bevordering van de Onderwater- en Scheepsarcheologie (BOS)

11. Overhandiging rapport archeologisch onderzoek spoorwegviaduct in Goes

AWN-vrijwilligers Ruud van der Goes en Bas Chamuleau bogen zich de afgelopen jaren op verzoek van onze afdeling over het terrein achter het spoor bij Goes, waar een spoortunnel is gebouwd. Ze hielden in de gaten of er archeologische aspecten zaten in de grond die tijdens de werkzaamheden bloot kwam te liggen. Ruud van der Goes heeft de bevindingen in een gedetailleerd rapport neergeschreven. In de tekst worden we precies op de hoogte gebracht met informatie, opgebouwd met tijdlagen in de bodem, grondsoorten, afzettingen bij de

oude stroomgeul en verstoringen door het graven in de tijd. We lezen verder wat hier ooit was, diep tot aan de ijstijd, land aangroei, bomengroei, vervening, erosie, de moertering. Er waren ook bodemvondsten: scherven, ijzerschilfers, kalk, een leren schoen, een gesmeerde spijker van 35 cm. een frisdrankflesje met een dop van porselein, een blok veen als turf. Perfect voor insiders en geïnteresseerden in de archeologie. Samenwerking tussen collega-archeologen en andere betrokkenen loont, blijkt uit het project.

Dit rapport heet 'De verborgen ondergrond van Goes, in het traject van de spoorweg-onderdoorgang Terwellegang, via een AWN begeleiding zichtbaar gemaakt'. Het rapport is onlangs overhandigd aan Aagje Feldbrugge en Ton Ruigrok van het AWN-bestuur, waarvan hierbij een foto. We willen Bas en Ruud ontzettend bedanken voor hun inspanningen voor dit project. Twee afschriften van het rapport van Ruud liggen op het AWN-secretariaat.

Het volledige rapport kunt u hier lezen:

[http://www.awnzeeland.nl/old/awn/watdoenwij/Rapportage-\(5mrt2021\)-AWN-Terwellegang.pdf](http://www.awnzeeland.nl/old/awn/watdoenwij/Rapportage-(5mrt2021)-AWN-Terwellegang.pdf)

12. Reportages bij Omroep Zeeland gemist over archeologie, musea en oudheidkunde in de regio? Kijk hier!

<https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/127008/Maak-van-Walcheren-een-groot-oorlogs-openluchtmuseum>

<https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/125884/Testen-met-lidartechniek-in-Sint-Maartensdijk-Hiermee-kun-je-zien-wat-er-onder-de-bodem-zit>

<https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/124042/Middeleeuws-huis-Kruiningen-verschenen-en-weer-verdwenen>

Tot zover deze nieuwsbrief voor de maanden mei en juni 2021. Over twee maanden ligt er weer een nieuwe nieuwsbrief bij u in de mail. Bovendien berichten we u tussentijds over de Nationale Archeologiedagen in Zeeland!

Hartelijke groet, Hans de Vos en Ariane Lafort